

REFERAT 2022-25: Natur-, Klima- og Miljøudvalget d. 03-12-2025

Mødedato	Onsdag d. 03. december 2025 kl. 14:00
Mødested	Mødelokale 205, Sønderborg Rådhus
Mødedeltagere	Asger Romme Andersen, Daniel Staugaard, Charlotte Riis Engelbrecht, Kirsten H. Bachmann, Kristian Bonefeld

Indholdsfortegnelse

1. Godkendelse af dagsorden.....	3
2. Godkendelse af omlægningsplan for Trepert Lillebælt/Jylland -principvedtagelse.....	4
3. Godkendelse af omlægningsplan for Trepert Vidå/Kruså -principvedtagelse.....	9
4. Godkendelse af projektforslag for individuel varmemforsyning i Egen.....	13
5. Godkendelse af påbudsvillighed i boringsnære beskyttelsesområder.....	16
6. Godkendelse af ændring i betalingsvedtægten for SONFOR.....	19
7. Godkendelse af ændrede principper for bidragsfordeling.....	22
8. Godkendelse af anlægsregnskaber Natur-, Klima- og Miljøudvalget.....	25
9. Godkendelse af takster for budgetåret 2026.....	26
10. Godkendelse af frigivelse af udvalgte rådighedsbeløb til anlægsprojekter i 2026 inden for Natur	28
11. Orientering om ledelsesinformation 2025 - ultimo oktober.....	31
12. Generel orientering.....	33
Lukket: 13. Underskriftsark - (Lukket punkt).....	34

Punkt 1: 1. Godkendelse af dagsorden

25/1074

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Natur-, Klima- og Miljøudvalget at godkende

- dagsordenen.

Beslutning Natur-, Klima- og Miljøudvalget den 03-12-2025

Godkendt med den tilføjelse, at punkt 8 tages af dagsordenen.

Punkt 2: 2. Godkendelse af omlægningsplan for Trepert Lillebælt/Jylland - principvedtagelse

25/1539

Sagsresumé

Jf. rammeaftalen mellem Ministeriet for Grøn Trepert og KL af 13. december 2024 skal kommunalbestyrelserne senest i december 2025 principgodkende omlægningsplanerne. Det betyder, at kommunalbestyrelserne skal godkende de projekter i omlægningsplanerne, der i IT-plattformen MARS er registreret inden for egen kommunegrænse.

Denne sag omhandler omlægningsplanen for Lillebælt-Jylland. Byrådet skal med principvedtagelsen tilslutte sig, at Sønderborg Kommune og Lokal Trepert Lillebælt-Jylland arbejder videre med projekterne i den dynamiske omlægningsplan, der foreligger på nuværende tidspunkt. Planen er et dynamisk værktøj, som løbende opdateres, efterhånden som projekter udvikles og implementeres. Den viser kommunens bidrag til at opfylde de nationale mål for udtagning af lavbundslande, skovrejsning og natur.

Principvedtagelsen er ikke bindende for de enkelte projekter, men er en tilkendegivelse fra kommunen om, at der arbejdes videre med omlægningsindsatsen ud fra de principper, som de lokale trepartar har udarbejdet. De enkelte projekter skal opnå nødvendig godkendelse og myndighedsbehandling, når de bliver konkrete.

Grøn Trepert understøtter Byrådets Vision 2022-2025 om grøn omstilling og målsætningen om CO₂-neutralitet i 2029 ved at reducere udledningen af drivhusgasser, forbedre natur og biodiversitet samt sikre vandmiljø og drikkevand. Grøn Trepert understøtter desuden Sønderborg Kommunes bæredygtighedspolitik ved at skabe langvarige, bæredygtige løsninger i samarbejde med relevante partnere.

Byrådet har beslutningskompetencen, jf. delegationsplanen.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Natur-, Klima- og Miljøudvalget, at Byrådet godkender

- at der arbejdes videre med de projekter i omlægningsplanen, der i IT-plattformen MARS er registreret inden for egen kommunegrænse.

Sagsfremstilling

I Aftale om implementering af et Grønt Danmark er det aftalt på landsplan:

- At kvælstofudledningen skal reduceres med 13.800 tons til gavn for vandmiljø og natur og understøtte god økologisk tilstand for alle kystvande frem mod 2027. Cirka 840 tons opnås via generelle effekter af EU's fælles landbrugspolitik (CAP). Det betyder, at 12.959 tons skal løftes via kollektive kvælstofvirkemidler samt lavbundsprojekter.
- At 140.000 ha kulstofrige lavbundslande (inkl. randarealer) frem mod 2030 skal omlægges til gavn for klima, natur og vandmiljø.
- At der skal rejses 250.000 ha skov, heraf 100.000 ha urørt skov, frem mod 2045 til gavn for natur, vandmiljø, klima og drikkevand.
- At 20 pct. af Danmarks areal skal være beskyttet eller strengt beskyttet natur

Kommunerne ansvaret for den lokale organisering af 23 lokale trepartar, der skal koordinere den lokale planlægning og implementering af omlægningsindsatsen.

Den lokale trepart Lillebælt-Jylland

Sønderborg Kommune er medlem af Lokal Trepert Lillebælt-Jylland, hvor Vejle Kommune har formandskabet og varetager sekretariatsbetjeningen. Den lokale trepart Lillebælt-Jylland består af repræsentanter fra landbruget, Danmarks Naturfredningsforening, Naturstyrelsen samt de ni kommuner: Sønderborg, Aabenraa, Haderslev, Vejen, Billund, Fredericia, Vejle, Hedensted og Kolding. Af kortet i bilag 1 fremgår det geografiske område, som treparten dækker.

Hver lokal trepart skal planlægge, koordinere og gennemføre en omlægningsplan inden for det enkelte treparts geografiske område. Den lokale trepart er et samarbejdsorgan, som skal drøfte, koordinere og tænke i helheder på tværs, og er altså ikke en myndighed. Den lokale trepart for Lillebælt-Jylland og Sønderborg Kommune er forpligtet til løbende at opdatere omlægningsplanen, således den altid anviser en realiserbar vej til indfrielse af målene.

Parterne i den lokale trepart Lillebælt-Jylland har på mødet den 28. oktober 2025 indgået aftale om omlægningsplan 2025, som opfylder rammerne for Aftale om et Grønt Danmark. Aftalen er vedhæftet som bilag 2.

Af aftalen fremgår blandt andet, at den lokale trepart har udarbejdet omlægningsplanen med udgangspunkt i følgende principper for udpegning af arealer:

- Områder med størst effekt prioriteres.
- Store og sammenhængende områder prioriteres.
- Områder, hvor der opnås synergier, prioriteres.
- Projekter med høj grad af realisérbarhed prioriteres.

Sønderborg Kommunes to repræsentanter i treparten og forvaltningen har gennem hele forløbet deltaget aktivt i arbejdet med udarbejdelsen af planen.

Omlægningsplanen

Omlægningsplanerne skal vise vejen til opfyldelse af målene for kvælstofreduktion og lavbundsindsatsen, og kommunen skal i omlægningsplanen så vidt muligt identificere arealer, der har potentiale for at bidrage til beskyttet natur og, hvor det er muligt, også til strengt beskyttet natur.

Omlægningsindsatsen omfatter udtagning af kulstofrige lavbundsjord, vådområder, minivådområder, skovrejsning, ekstensivering og andre arealbaserede omlægningsindsatser, herunder initiativer, der bidrager til bedre vilkår for natur og biodiversitet.

Omlægningsplanen for Lillebælt-Jylland, som er vedhæftet som bilag 3, er et potentialekort, der viser en mulig vej til opfyldelse af kravene om kvælstofreduktion og udtagning af kulstofholdige lavbundsjord. Desuden peger omlægningsplanen på arealer med potentiale for ny natur, skovrejsning og større sammenhængende naturområder, samtidig med at der tages hensyn til sammenhængende landbrugsarealer. Arbejdet med udpegning af arealer til skovrejsning og beskyttet natur i forhold til de nationale målsætninger er endnu ikke fuldendt.

Omlægningsplanen er dynamisk og bliver løbende revideret over de kommende år i forbindelse med en dybere kvalificering af de enkelte projekter, tekniske undersøgelser, lodsejerdialog og ændrede krav som følge af genbesøg af vandplaner og politiske aftaler.

Omlægningsplanen er udarbejdet i IT-plattformen MARS og består af projekter, der kan være på forskellige stadier – fra skitser til projekter, der har opnået tilsagn om tilskud til gennemførelse. MARS indeholder et samlet overblik over projekternes kvælstofeffekt, arealet af udtagne lavbundsjord og skovrejsning samt omlægningsplanernes bidrag til mere natur.

Omlægningsprojekter, som har fået forundersøgelsestilsagn, etableringstilsagn eller er anlagt, har i forskellig grad gennemgået den nødvendige lodsejerinddragelse og myndighedsbehandling. Det betyder, at projekternes placering er offentligt kendt. Anderledes forholder det sig med skitseprojekterne, som kun har været genstand for en begrænset lodsejer-, borger- og interessentinvolvering. De er heller ikke myndighedsbehandlet i henhold til gældende lovgivning. Dette sker først senere, efterhånden som projekterne konkretiseres og realiseres.

Omlægningsplanen for lokal trepart Lillebælt-Jylland

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø har den 3. november 2025 verificeret omlægningsplanen for Lokal Trepert Lillebælt-Jylland. Det betyder, at styrelsen har godkendt planen fagligt ved at vurdere, at de foreslåede projekter kan bidrage til at opfylde de nationale mål. Tabel 1 viser bidraget i den verificerede omlægningsplan inden for de forskellige indsatsområder. Bidragene omfatter både skitseprojekter og ansøgte projekter.

Indsats	Trepert Lillebælt-Jylland
Kvælstofindsats	1.307 tons
Lavbundsindsats	4.850 hektar
Skovrejsningsindsats	4.457 hektar
Naturpotentialer	38.453 hektar

Tabel 1: Bidrag til målfrielse af omlægningsplanen for Lokal Trepert Lillebælt/Jylland

Indsatser i omlægningsplanen

På Nationalt plan skal 12.959 ton N af kvælstofreduktionen løftes via kollektive kvælstofvirkemidler samt lavbundsprojekter. Lokal Trepert Lillebælt-Jylland foreslår med omlægningsplanen potentielle projekter, som er beregnet til en samlet kvælstofeffekt på 1.307.

Sønderborg Kommunes bidrag til de nationale målsætninger ses i tabellen nedenfor. Bidragene består af det samlede antal skitseprojekter, projekter med forundersøgelsestilsagn, etableringstilsagn og anlagte projekter.

Indsats	Sønderborg Kommune
Kvælstofindsats	113 tons
Lavbundsindsats	345 hektar
Skovrejsningsindsats	9 hektar
Naturpotentialer	21.754 hektar

Tabel 2: Bidrag fra Sønderborg kommune til målfrielse af omlægningsplanen for Lokal Trepert Lillebælt/Jylland.

Sønderborg Kommune har identificeret 265 projekter, der bidrager til omlægningsplanens kvælstofindsats med samlet set 113 tons N/år inkl. skitseprojekter ud af i alt 1.307 N/år. Projekternes geografiske placering, status samt virkemidler fremgår af kortene i bilag 5.

Der er ikke lokale mål for lavbundsindsatsen, men et samlet nationalt mål om at udtage 140.000 hektar kulstofrige lavbundsgrunde inkl. randarealer på landsplan frem mod 2030.

Projekter inklusive skitseprojekter i Sønderborg Kommune, der bidrager til lavbundsindsatsen i omlægningsplanen, udgør 345 hektar af i alt 4.850 hektar.

Det nationale mål for skovrejsning er fastsat til 250.000 ha, heraf 100.000 ha urørt skov, frem mod 2045. Men der er endnu ikke fastsat kvantitative mål for skovrejsning og natur for den enkelte lokale treparts omlægningsplan i 2025. Definitionerne for beskyttet natur og strengt beskyttet natur samt tilhørende virkemidler afventes i en kommende lov om natur og biodiversitet.

De lokale treparter har i de lokale omlægningsplaner arbejdet for så vidt muligt at identificere arealer indenfor omlægningsindsatsen, som har potentiale for at bidrage til mere og sammenhængende natur, herunder beskyttet natur, og hvor muligt også strengt beskyttet natur.

Hvad betyder omlægningsplanen for Sønderborg Kommune?

Omlægningsplanen er med til at forme fremtidens landskaber i Sønderborg Kommune. De kommende landskaber opstår ved en kombination af virkemidler, både tørre og våde, som tilsammen danner mosaiklandskaber. Virkemidlerne fungerer som byggesten, der skaber variation og sammenhæng i landskabet.

Helhedsorienteret planlægning i Sønderborg Kommune

Omlægningsplanen er udviklet med fokus på at skabe synergi mellem landbrug, naturbeskyttelse, klimainsats og vandmiljø. Målet er at opnå gevinster ved at tænke helhedsorienteret, både for naturen og for at styrke den menneskelige naturoplevelse.

Lokal information og involvering

Sønderborg Kommune har under arbejdet med udarbejdelsen af omlægningsplanen løbende sikret lokal involvering af relevante interessenter. Hvordan involveringen hidtil er foregået, fremgår af bilag 6.

I forbindelse med offentliggørelsen af denne sag har forvaltningen sendt et orienteringsbrev til de berørte lodsejere, jf. bilag 7. I brevet henvises lodsejerne til en kortløsning, der gør det nemt at se, i hvilket omfang deres arealer indgår i omlægningsplanen.

Videre proces

Når omlægningsplanen er principgodkendt af alle kommunalbestyrelser i den lokale trepart, publicerer sekretariatskommunen planen i MARS, så den bliver offentligt tilgængelig.

Kommunerne skal i samarbejde med de lokale treparter sikre en løbende opdatering af omlægningsplanen fra principvedtagelsen i 2025 og frem mod 2030.

Sideløbende arbejder Sønderborg Kommune sammen med lodsejerne på at udvikle projekterne i omlægningsplanen frem mod realisering. Dette omfatter blandt andet den nødvendige myndighedsbehandling og eventuel tilpasning af kommuneplanen.

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomi- og Arbejdsmarkedsforvaltningen oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser.

Beslutning Natur-, Klima- og Miljøudvalget den 03-12-2025

Natur-, Klima- og Miljøudvalget anbefaler indstillingen.

Bilag

Kort over de 23 lokale treparter

Aftale om omlægningsplan 2025 - Lillebælt -Jylland (underskrevet)

MARS-rapport omlægningsplan Lillebælt-Jylland

Præsentation af omlægningsplanen for Lillebælt-Jylland

Kortbilag 2025 Lokal Trepert Lillebælt-Jylland_251127

Lokal information og involvering

Lodsejerbrev - november 2025 - Orientering om omlægningsplanen 28-11-2025

Punkt 3: 3. Godkendelse af omlægningsplan for Trepert Vidå/Kruså - principvedtagelse

25/1539

Sagsresumé

Jf. rammeaftalen mellem Ministeriet for Grøn Trepert og KL af 13. december 2024 skal kommunalbestyrelserne senest i december 2025 principgodkende omlægningsplanerne. Det betyder, at kommunalbestyrelserne skal godkende de projekter i omlægningsplanerne, der i IT-plattformen MARS er registreret inden for egen kommunegrænse.

Denne sag omhandler omlægningsplanen for Vidå-Kruså. Byrådet skal med principvedtagelsen tilslutte sig, at Sønderborg Kommune og Lokal Trepert Vidå-Kruså arbejder videre med projekterne i den dynamiske omlægningsplan, der foreligger på nuværende tidspunkt. Planen er et dynamisk værktøj, som løbende opdateres, efterhånden som projekter udvikles og implementeres. Den viser kommunens bidrag til at opfylde de nationale mål for udtagning af lavbundslande, skovrejsning og natur.

Principvedtagelsen er ikke bindende for de enkelte projekter, men er en tilkendegivelse fra kommunen om, at der arbejdes videre med omlægningsindsatsen ud fra de principper, som de lokale trepartar har udarbejdet. De enkelte projekter skal opnå nødvendig godkendelse og myndighedsbehandling, når de bliver konkrete.

Grøn Trepert understøtter Byrådets Vision 2022-2025 om grøn omstilling og målsætningen om CO₂-neutralitet i 2029 ved at reducere udledningen af drivhusgasser, forbedre natur og biodiversitet samt sikre vandmiljø og drikkevand. Grøn Trepert understøtter desuden Sønderborg Kommunes bæredygtighedspolitik ved at skabe langvarige, bæredygtige løsninger i samarbejde med relevante partnere.

Byrådet har beslutningskompetencen, jf. delegationsplanen.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Natur-, Klima- og Miljøudvalget, at Byrådet godkender

- at der arbejdes videre med de projekter i omlægningsplanen for Vidå-Kruså, der i IT-plattformen MARS er registreret inden for egen kommunegrænse

Sagsfremstilling

I Aftale om implementering af et Grønt Danmark er det aftalt på landsplan:

- At kvælstofudledningen skal reduceres med 13.800 tons til gavn for vandmiljø og natur og understøtte god økologisk tilstand for alle kystvande frem mod 2027. Cirka 840 tons opnås via generelle effekter af EU's fælles landbrugspolitik (CAP). Det betyder, at 12.959 tons skal løftes via kollektive kvælstofvirkemidler samt lavbundsprojekter.
- At 140.000 ha kulstofrige lavbundslande (inkl. randarealer) frem mod 2030 skal omlægges til gavn for klima, natur og vandmiljø.
- At der skal rejses 250.000 ha skov, heraf 100.000 ha urørt skov, frem mod 2045 til gavn for natur, vandmiljø, klima og drikkevand.

Kommunerne har ansvaret for den lokale organisering af 23 lokale trepartar, der skal koordinere den lokale planlægning og implementering af omlægningsindsatsen. Treparternes geografiske placering fremgår af bilag 1.

Byrådet udpegede den 26. februar 2025 repræsentanter fra Sønderborg Kommune til Lokal Trepert Vidå-Kruså. Samtidig blev Byrådet orienteret om, at en oplandskommune kan vælge ikke at lade sig repræsentere i en lokal trepart, hvis der er enighed med de øvrige kommunalbestyrelser i oplandet om, at kommunens andel af arealet er ubetydelig eller ikke relevant. Dette var tilfældet for treparten Vidå-Kruså, da Sønderborg Kommune kun har et lille areal i dette opland, og kravet derfor er begrænset.

Den Lokale Trepert

Sønderborg Kommune er medlem af Lokal Trepert Vidå-Kruså, hvor Aabenraa Kommune har formandskabet og står for sekretariatsbetjeningen. Den Lokale Trepert for Vidå-Kruså består af repræsentanter fra landbruget, Danmarks Naturfredningsforening, Naturstyrelsen samt de fire sønderjyske kommuner: Haderslev, Tønder, Sønderborg og Aabenraa.

Nedenfor ses kommunernes arealandel i treparten Vidå-Kruså:

Kommune	Pct. af areal
Tønder Kommune	55
Aabenraa Kommune	43
Haderslev Kommune	1
Sønderborg Kommune	1

Den lokale trepart Vidå-Kruså har udarbejdet et kommissorium -jf. bilag 2, der er anvendt som grundlag for udarbejdelsen af omlægningsplanen. Grundet begrænset opland har Sønderborg Kommune meddelt, at de ikke deltager som aktivt medlem i Den Lokale Trepert, men holdes orienteret om aktiviteten. Dette er indskrevet i kommissoriet.

Omlægningsplanerne skal vise vejen til målfrielse af kvælstof- og lavbundsindsatsen, og kommunen skal i omlægningsplanen arbejde for så vidt muligt at identificere arealer, som har potentiale for at bidrage til beskyttet natur og, hvor muligt, også til strengt beskyttet natur. Omlægningsindsatsen omfatter udtagning af kulstofrige lavbundsjord, vådområder, minivådområder, skovrejsning, ekstensivering og andre arealbaserede omlægningsindsatser, herunder at bidrage til bedre vilkår for natur og biodiversitet.

Omlægningsplanen er udarbejdet i IT-plattformen MARS og består af projekter, som kan være på forskellige stadier – fra skitser til projekter, der har opnået tilsagn om tilskud til gennemførelse. MARS indeholder det samlede overblik over projekternes kvælstofeffekt, arealet af udtagne lavbundsjord og skovrejsning samt omlægningsplanernes bidrag til mere natur. Omlægningsprojekter, som har fået forundersøgelsestilsagn, etableringstilsagn eller er anlagt, har i forskellig grad gennemgået den nødvendige lodsejerinddragelse og myndighedsbehandling, der gør, at projekternes placering er offentligt kendt.

Anderledes forholder det sig med skitseprojekterne, som har undergået en lav grad af lodsejer-, borger- og interessentinvolvering. De er heller ikke myndighedsbehandlet iht. gældende lovgivning. Dette sker først senere, efterhånden som projekterne konkretiseres og realiseres.

Omlægningsplanen for Vidå-Kruså

Parterne i den lokale trepart indgik den 27. oktober aftale om omlægningsplanen for grøn trepart Vidå-Kruså - jf. bilag 3.

Omlægningsplanen for Vidå-Kruså peger især på potentialer for omlægning af kulstofrige lavbundslande med henblik på at reducere klimabelastningen og skabe større sammenhængende naturområder.

Treparten har lagt stor vægt på åbenhed og lodsejerinddragelse under planlægningsarbejdet, og placeringen af de indtegnede skitseforslag og naturpotentialer vil blive offentliggjort på kommunernes hjemmesider. I alle kommuner har der været afholdt lodsejermøder, hvor jordere har haft mulighed for at komme med input til planerne.

De kommende års arbejde med realisering af projektforslagene beror på frivillighed, og lodsejerinddragelse vil fortsat være nøglen til succes med arealomlægningen.

Indsats	Trepart Vidå-Kruså
Kvælstofindsats	271 tons
Lavbundsindsats	9.449 hektar
Skovrejsningsindsats	215 hektar
Naturpotentialer	18.529 hektar

Tabel 1: Bidrag til målfrielse af omlægningsplanen for Lokal Trepart Vidå-Kruså. Tallene er inklusive skitseprojekter.

I omlægningsplanen er der potentielle projekter på i alt 9.449 hektar til lavbundsudtagning, som skal implementeres frem mod 2030. Indsatsen bidrager til indfrielse af det nationale mål om udtagning af 140.000 ha kulstofrige lavbundslande inklusive randarealer frem mod 2030.

Desuden er der udpeget potentielle skovrejsningsprojekter på 222 hektar samt et potentiale for større sammenhængende naturområder på 18.529 ha. Omlægningsplanen indeholder alene skovrejsningsprojekter, som er ansøgt eller anmeldt til kommunerne som mulige projekter.

Den Lokale Trepart vil i det videre arbejde undersøge og foreslå en hensigtsmæssig placering af yderligere skovrejsning, når rammerne herfor forventeligt vedtages i 2027.

Der er ikke fastsat et krav om kvælstofreduktion til Lister Dyb, hvorfor der ikke har været arbejdet med projektyper, der specifikt er målrettet kvælstofreduktion. Ikke desto mindre vil de foreslåede projekter have en betydelig effekt på kvælstofudledningen til Kystvandgruppen Vesterhavet, Syd (Vadehavet) på ca. 271 tons kvælstof, hvis alle projekterne realiseres.

Sønderborg Kommune i omlægningsplanen for Vidå-Kruså

Omlægningsplanen, jf. bilag 4, figur 1 i bilaget samt bilag 5, viser blandet andet, hvilket areal i Sønderborg Kommune, der indgår i treparten for Vidå-Kruså.

Sønderborg Kommune indgår i omlægningsplanen med skitseprojekter på samlet 53 ha samt naturpotentialer på 1617 ha. Det ene skitseprojekt strækker sig over kommunegrænsen mellem Sønderborg og Aabenraa. Arealerne fremgår af det

vedhæftede bilag.

Videre proces

Omlægningsplanen er verificeret af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø. Det betyder, at styrelsen har godkendt planen fagligt ved at vurdere, at de foreslåede projekter kan bidrage til at opfylde de nationale mål for reduktion af kvælstof og CO₂, samt øvrige naturmål, såsom skovrejsning og beskyttelse af vådområder.

Når omlægningsplanen er principvedtaget af alle kommunalbestyrelser i den lokale trepart for Vidå-Kruså, publicerer sekretariatskommunen omlægningsplanen i MARS, så omlægningsplanen bliver offentligt tilgængelig.

Kommunerne skal i samarbejde med de lokale treparter efter principvedtagelsen i 2025 og frem mod 2030 sikre en løbende opdatering af omlægningsplanen. Sideløbende arbejder Sønderborg Kommune i samarbejde med lodsejerne med at udvikle projekterne i omlægningsplanen frem mod realisering. Herunder øvrig myndighedsbehandling og tilpasning af kommuneplanen om nødvendigt.

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomi- og Arbejdsmarkedsforvaltningen oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser.

Beslutning Natur-, Klima- og Miljøudvalget den 03-12-2025

Natur-, Klima- og Miljøudvalget anbefaler indstillingen.

Bilag

Kort over de 23 lokale treparter

Kommissorium for den lokale trepart Vidå - Kruså

Aftale Vidå-Kruså (underskrevet)

MARS-udprint for Vidå - Kruså

Kortbilag 2025 Lokal Trepert Vidå-Kruså_251127

Punkt 4: 4. Godkendelse af projektforslag for individuel varmforsyning i Egen

25/18086

Sagsresumé

Egen ved Guderup er godkendt til forsyning med fjernvarme. Dette er imidlertid ikke blevet etableret. SONFOR Varme A/S har forsyningspligten og ønsker at træffe endelig beslutning om, hvorvidt der skal etableres fjernvarme i Egen, eller om området skal udlægges til individuel forsyning.

Ansøgningen fra SONFOR Varme A/S udgøres af vedlagte projektforslag. Projektforslaget er udformet med en ansøgning om tilladelse til at ændre forsyningsområdet i Egen ved Guderup fra fjernvarme til individuel forsyning.

For at give borgerne en sidste mulighed for at tilkendegive ønske om fjernvarme beder SONFOR Varme A/S om to måneder til at indsamle tilstrækkeligt antal bindende kontrakter. Hvis det lykkes at få tilstrækkelig tilslutning, bortfalder projektforslaget, og området vil være fjernvarmeområde. Hvis det ikke lykkes, vil Egen skulle forsynes med individuelle løsninger som fx varmepumper.

Projektforslaget har været i høring fra den 28. oktober 2025 til den 21. november 2025 hos berørte parter. Der er ikke modtaget bemærkninger til projektforslaget.

Projektforslaget er i tråd med Varmeplanens formål og Byrådets Vision for 2022-2025 om grøn omstilling og jobvækst. I Varmeplanen står, at fjernvarmen skal udbredes der, hvor den giver bedst mening, og i det resterende område skal der vælges individuelle løsninger. Hvis det viser sig, at der ikke er grundlag for at realisere fjernvarme i Egen, er det i tråd med Varmeplanen at udlægge området til individuelle løsninger som fx varmepumper.

Natur-, Klima og Miljøudvalget har beslutningskompetencen til godkendelse af større projektforslag for kollektiv varmforsyning, jf. delegationsplanen.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Natur-, Klima- og Miljøudvalget at godkende

- projektforslag for individuel varmforsyning i Egen
- vilkår om, at projektet vil bortfalde, hvis det lykkes SONFOR Varme A/S at tegne bindende kontrakter med forbrugere svarende til et samlet varmebehov på minimum 770 MWh/år samt et opvarmet areal på minimum 3.227 m² inden for 2 måneder fra meddelt godkendelse. I så fald vil området falde tilbage til fjernvarmeområde

Sagsfremstilling

Egen ved Guderup er godkendt til forsyning med fjernvarme med projektforslag fra 2016 og 2021. SONFOR Varme A/S meddeler, at har oplevet lav interesse fra forbrugerne i Egen, og derfor er området endnu ikke blevet forsynet med fjernvarme. SONFOR Varme A/S ønsker at træffe endelig beslutning om hvorvidt der skal etableres fjernvarme i Egen eller om området skal udlægges til individuel forsyning.

På den baggrund søger SONFOR Varme A/S om tilladelse til at ændre forsyningsområdet i Egen ved Guderup fra fjernvarme til individuel forsyning. SONFOR Varme A/S ønsker at tilbyde ejendomsjere i Egen et opdateret tilbud på fjernvarme inden den endelige beslutning om områdets forsyning træffes. For at imødesee dette, sker godkendelsen med

vilkår om, at hvis det lykkes SONFOR Varme A/S at få tilstrækkeligt antal bindende kontrakter til fjernvarme inden for to måneder, vil området fortsat være fjernvarmeområde. Ansøgningen udgøres af vedlagte projektforslag.

SONFOR Varme A/S har i dag en forsyningspligt overfor ejendommene inden for området. Hvis SONFOR Varme A/S skal etablere fjernvarme til ganske få husstande, vil det medføre et underskud samfundsøkonomisk og selskabsøkonomisk til ulempe for øvrige forbrugere i selskabet. SONFOR Varme A/S kan kun løses fra forsyningspligten, hvis området godkendes til individuel forsyning.

Hvis Egen skal forsynes med fjernvarme, kræver det, at omkring 25 forbrugere tegner bindende kontrakter med SONFOR Varme A/S. Egen består af 49 forbrugere, hvoraf 37 har en opvarmning med potentiale til at skifte til fjernvarme. For at sikre en hurtig afklaring af mulighederne for opvarmning, foreslår SONFOR Varme A/S, at de bindende kontrakter skal tegnes senest to måneder efter projektforslagets godkendelse. Hvis målet om tilstrækkelige antal bindende kontrakter opnås, vil det godkendte projektforslag bortfalde, og området vil falde tilbage til fjernvarmeområde. SONFOR Varme A/S forventer, at fjernvarme kan etableres i løbet af 1,5 år.

SONFOR Varme A/S har søgt om at reducere udgifterne til anlæg af fjernvarme i Egen mest muligt ved at vælge plastrør. Det er en nyere teknologi, der er egnet i et område som Egen, hvor projektområdet er placeret i udkanten af forsyningsområdet, fremløbstemperaturen er lav, og der er relativt langt mellem stikledningerne.

Samfundsøkonomisk vurdering

Som forudsætning for kommunens godkendelse skal det foreslåede projekt være det mest samfundsøkonomiske fordelagtige projekt sammenlignet med andre relevante alternativer. Den samfundsøkonomiske analyse er en systematisk vurdering af projektets fordele og ulemper for samfundet opgjort i kroner. I den samfundsøkonomiske analyse indgår blandt andet omkostninger til investering, drift og vedligehold, køb af brændsel samt omkostningen ved udledning af CO₂ og øvrige luftemissioner.

I dette projekt bruges den samfundsøkonomiske beregning til at fastlægge, hvor mange forbrugere, der som minimum skal tilsluttes fjernvarme for, at fjernvarme har en positiv samfundsøkonomi. Beregningen viser, at ved et varmebehov på 770 MWh/år svarende til cirka 25 forbrugere, vil samfundsøkonomien for fjernvarme være marginalt bedre. Se nedenstående tabel.

	Individuelle varmepumper	Fjernvarme
Beregnet samfundsøkonomi (omkostninger i 1.000 kr.)	8.838,8	8.712,9
Difference	-	125,9 (1,4 pct.)

Hvis der ikke kan opnås tilslutning af cirka 25 forbrugere, er der ikke økonomisk grundlag for at forsyne Egen med fjernvarme, og der vil i stedet være positiv samfundsøkonomi ved varmforsyning med individuelle varmepumper sammenholdt med fjernvarme.

Beregninger i det vedlagte projektforslag viser, at fjernvarme vil være den dyreste løsning for forbrugerne. Fjernvarme vil have en pris på cirka 43.700 kr./år mens en individuel varmepumpe vil ligge på cirka 35.100 kr./år for en gennemsnitlig forbruger.

Beregninger viser desuden, at opvarmning med individuelle varmepumper vil resultere i en lavere udledning af CO2-ækvivalenter samt øvrige emissioner end opvarmning med fjernvarme.

Selskabsøkonomien for SONFOR Varme A/S vil være i balance, hvis de forudsatte cirka 25 forbrugere tilsluttes fjernvarme. Ved en lavere tilslutning vil projektet resultere i en negativ belastning for selskabet og dermed for de øvrige forbrugere.

Høringssvar

Sagen har været sendt i høring fra den 28. oktober 2025 til den 21. november 2025 hos gasselskabet Evida, el-netselskabet N1 samt fjernvarmeværker i Sønderborg Kommune. Evida har svaret, at de ikke har bemærkninger til projektforslaget.

Videre proces

Forudsat udvalget godkender projektforslaget med det indsatte vilkår om minimustilslutning, skal SONFOR Varme A/S forsøge at opnå cirka 25 bindende kontrakter inden for to måneder; forventeligt medio februar 2026. Hvis det lykkes, vil området blive ændret tilbage til fjernvarme, som skal etableres inden for 1,5 år. Hvis minimumstilslutningerne ikke opnås, vil Egen beholde sin status som område for individuel forsyning i overensstemmelse med projektforslaget.

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomi- og Arbejdsmarkedsforvaltningen oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser.

Beslutning Natur-, Klima- og Miljøudvalget den 03-12-2025

Godkendt.

Bilag

Afgrænsning forsyningsområde Egen

Projektforslag Individuel varmeforsyning i Egen

Punkt 5: 5. Godkendelse af påbudsvillighed i boringsnære beskyttelsesområder

19/30654

Sagsresumé

Sønderborg Kommune arbejder for at beskytte drikkevandet mod forurening fra erhvervsmæssig brug af pesticider indenfor de boringsnære beskyttelsesområder (BNBO).

Denne beslutning fremlægges for Byrådet påny for at sikre, at Sønderborg Kommune på baggrund af ny lovgivning, fortsat vil udvise påbudsvilje på ekspropriationslignende vilkår. Dette vil sikre, at de berørte lodsejere kan opnå skattefritagelse ved frivillige aftaler på lige vilkår med lodsejere, som vil modtage et påbud.

Kommunen har hidtil arbejdet med beskyttelse af BNBO igennem frivillige aftaler med lodsejere samt påbud efter Miljøbeskyttelseslovens § 24.

Med indførelsen af Miljøbeskyttelseslovens § 24a den 1. juli 2024 er det nu lovpligtigt for kommunerne at meddele påbud mod erhvervsmæssig anvendelse af pesticider indenfor BNBO, hvis en risikovurdering viser, at beskyttelse er nødvendig, og det ikke er muligt at indgå en frivillig aftale.

Sagen understøtter Byrådets Vision om det gode liv ved at bidrage til beskyttelse af drikkevandet mod forurening med pesticider.

Byrådet har beslutningskompetencen, jf. delegationsplanen.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Natur-, Klima- og Miljøudvalget, at Byrådet godkender:

- påbudsvillighed til at pålægge rådighedsindskrænkninger efter Miljøbeskyttelseslovens §§ 24 og 24a på de specifikke matrikelnumre nævnt i bilag 1, hvis der ikke kan indgås en frivillig aftale om pesticidfri drift for at beskytte grundvandet.

Sagsfremstilling

Byrådet vedtog i perioden fra 2011–2017 flere forskellige indsatsplaner, hvor der blev udtrykt påbudsvillighed indenfor BNBO samt på udpegede arealer. Derfor har Sønderborg Kommune siden 2011 arbejdet med frivillige aftaler om pesticidfri drift i BNBO.

Senest har Byrådet den 24. september 2025 vedtaget en indsatsplan for Als, da Miljøstyrelsen har foretaget en opdatering af grundvandskortlægningen af Als.

Den 30. november 2021 traf Teknik- og Miljøudvalget beslutning om at iværksætte indsatser mod pesticider i en række BNBO'er, som ikke var dækket af de oprindelige ovennævnte indsatsplaner.

Natur-, Klima- og Miljøudvalget godkendte den 1. februar 2023 vilje til at udstede påbud for konkrete matrikler, og den 26. juni 2024 blev denne beslutning af Byrådet både bekræftet og udvidet med en opdateret liste over matrikler. Beslutningen fra 26. juni 2024 udtrykte fortsat påbudsvilje indenfor BNBO samt på de arealer, der er udpeget i indsatsplanerne, med henvisning til miljøbeskyttelseslovens §§ 24 og 26 a. Beslutning fra 2024 gælder fortsat for de områder, der ligger uden for BNBO. Denne beslutning omhandler kun BNBO og nærområdet omkring BNBO.

Med Miljøbeskyttelseslovens § 24 a, der trådte i kraft d. 1. juli 2024, forpligtes kommunerne til at meddele påbud imod erhvervsmæssig anvendelse af pesticider indenfor BNBO på de arealer, hvor det ikke har været muligt at forhandle en frivillig aftale med lodsejer. Skattestyrelsen kræver, at sagsfremstillingen om ekspropriationsvilje skal indeholde de konkrete paragraffer samt en tydelig oversigt over de omfattede arealer, før der kan opnås skattefritagelse. Skattestyrelsens tolkning af reglerne om ekspropriationslignende aftaler samt indførelsen af § 24a i Miljøbeskyttelsesloven medfører derfor et behov for, at Byrådet på ny træffer beslutning om påbudsvilje.

Den nye lovgivning sikrer kun mod anvendelse af pesticider indenfor BNBO. Den sikrer ikke beskyttelse ved opbevaring, transport og håndtering af pesticider indenfor BNBO og tilstødende arealer, som også ifølge de vedtagne indsatsplaner kan udgøre en risiko for grundvandet. Derfor skal der udover påbudsvilje i henhold til § 24 a udvise påbudsvilje efter § 24 i forhold til:

- Påbud mod erhvervsmæssig anvendelse af pesticider på tilstødende sårbare arealer.
- Forbud mod opbevaring, transport og håndtering af pesticider i BNBO og tilstødende sårbare arealer.
- At sikre opretholdelse af forbud mod dyrkning og gødskning inden for 25 meter fra boringen.

Det er forvaltningens vurdering, at manglende beslutning om påbudsvillighed efter de rette paragraffer vil bevirke, at det ikke er muligt at indgå de nødvendige frivillige aftaler.

De matrikler, hvor der udtrykkes påbudsvilje med denne beslutning, fremgår af oversigtlisten samt kortbilag i Bilag 1. Der er enkelte mindre rettelser i arealerne i forhold til den tidligere beslutning. Årsagen er at enkelte vandforsyninger på sigt nedlægges eller sammenlægges.

Der gøres opmærksom på, at de arealer, der er omfattet af indsatsplanerne for grundvandsbeskyttelse, men som ligger udenfor de udpegede BNBO-områder, ikke fremgår af denne beslutning. Disse arealer fremgår af byrådsbeslutning af 26. juni 2024, hvorfor påbudsviljen skal dokumenteres herigennem.

Tidsfrister og den videre proces

Hvis der ikke kan opnås enighed om en frivillig aftale med en lodsejer, eller der ikke kan opnås enighed om erstatning på rimelige vilkår, er kommunen forpligtet til at give påbud efter § 24 a.

Den lovgivningsmæssige frist for indgåelse af frivillige aftaler var den 31. december 2024, og kommunen var forpligtet til at meddele påbud inden den 1. marts 2025, såfremt der ikke var indgået en frivillig aftale.

I Sønderborg Kommune er det Sønderborg Vandsamarbejde, der har faciliteret indgåelse af frivillige aftaler mellem vandværker og lodsejere med bistand fra Sønderborg Kommune.

Statens opgørelse viser en gennemførelsesprocent på 52 pct.

Sønderborg Kommune ønsker, at lodsejernes tilbydes en frivillig aftale på rimelige vilkår, før der udstedes et påbud. For at sikre dette og samtidig støtte op om den igangværende frivillige proces gennem Sønderborg Vandsamarbejde, sættes en ny frist for indgåelse af frivillige aftaler indenfor allerede risikovurderede BNBO til den 1. april 2026. Efter denne frist meddeler Sønderborg Kommune påbud på de arealer, hvor det ikke har været muligt at indgå en aftale.

Sønderborg Kommune bistår Vandsamarbejdet i arbejdet med at tilbyde frivillige aftaler.

Erstatningen for rådighedsindskrænkelsen afholdes af Vandsamarbejdet i Sønderborg Kommune samt det pågældende vandværk, der har gavn af rådighedsindskrænkningerne. Dette er gældende både i de frivillige aftaler samt ved påbud.

Den nye lovgivning kan medføre omkostninger i form af udarbejdelse af erstatningsnotater, påbudsdokumenter og tinglysningsafgift i forbindelse med ekspropriationssager. Der kan muligvis komme udgifter i forbindelse med klage over størrelsen af den fastsatte erstatning, hvor kommunen skal afholde udgifterne til taksationskommissionens behandling af sagen. For nuværende håber vi på frivillige aftaler og kender dermed ikke omfanget af ekspropriationssager mm. Når omfanget og den kommunale udgift kendes fremlægges dette til ny politisk behandling.

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomi- og Arbejdsmarkedsforvaltningen oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser.

Beslutning Natur-, Klima- og Miljøudvalget den 03-12-2025

Natur-, Klima og Miljøudvalget anbefaler indstillingen.

Bilag

Bilag 1 - Ny byrådsbeslutning - matrikler, hvor der udtrykkes påbudsvilje

Punkt 6: 6. Godkendelse af ændring i betalingsvedtægten for SONFOR

25/19140

Sagsresumé

I henhold til bekendtgørelse nr. 1538 af 6. december 2024 om anmeldelse og godkendelse af betalingsvedtægter og spildevandstakster anmoder SONFOR om Byrådets godkendelse af væsentlige ændringer i eksisterende betalingsvedtægt for SONFOR Spildevand A/S. SONFORs bestyrelse godkendte den vedlagte betalingsvedtægt den 11. september 2025.

Betalingsvedtægten for SONFOR Spildevand 2026 skærper reglerne for tilbagebetaling ved udtræden, præciserer kommunens myndighedsrolle og ansvar, og opdaterer tekniske og administrative bestemmelser i overensstemmelse med ændret lovgivning om betalingsregler for spildevandsforsyningsselskaber m.v. Betalingsvedtægten opdateres desuden med beskrivelse af fast bidrag pr. stikledning, som blev indført pr. 1. januar 2025.

Sagen understøtter Byrådets Vision 2022-2025 Grøn omstilling og jobvækst ved at sikre en mere bæredygtig og økonomisk robust finansiering af spildevandshåndteringen.

Byrådet har beslutningskompetencen, jf. delegationsplanen.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Natur-, Klima- og Miljøudvalget, at Byrådet godkender

- Betalingsvedtægt for SONFOR Spildevand A/S 2026.

Sagsfremstilling

Betalingsvedtægten for SONFOR Spildevand A/S 2026 erstatter den nuværende vedtægt fra 2014. Anledningen til ændring af betalingsvedtægten er opdatering af Lovbekendtgørelse nr 187 af 19/02/2025 om betalingsregler for spildevandsforsyningsselskaber m.v. Ændringerne til betalingsvedtægten og konsekvenserne herved følger af ændret lovgivning, statslige vejledninger og praksis på området.

I henhold til Bekendtgørelse nr. 1538 af 06/12/2024 om anmeldelse og godkendelse af betalingsvedtægter og spildevandstakster, skal der ske en kommunal godkendelse, når vedtægten ændres væsentligt. Mindre ændringer, som ikke ændrer på rettigheder, pligter og kundevilkår skal ikke godkendes, men alene anmeldes til kommunen.

Betalingsvedtægten for SONFOR Spildevand A/S 2026 vurderes at indeholde væsentlige ændringer af tilsvarende vedtægt fra 2014. Derfor skal vedtægten godkendes af først SONFORs bestyrelse og herefter kommunalbestyrelsen. SONFORs bestyrelse godkendte betalingsvedtægten den 11. september 2025. Et overblik over ændringerne fremgår af vedlagte bilag, mens de væsentligste ændringer fremgår af nedenstående tabel.

Betalingsvedtægt 2026	Beskrivelse af den indholdsmæssige ændring
Fast vandafledningsbidrag pr. stikledning ud over det variable m ³ -bidrag.	Det årlige faste bidrag pr. spildevandsførende stikledning, som blev indført i januar 2025, fremgår nu af betalingsvedtægten. Det faste vandafledningsbidrag, som opkræves ud over det variable bidrag pr. m ³ forventes at øge udgiften for alle ejendomme med et eller flere

spildevandsstik, uanset forbrug. Kommunale ejendomme (skoler, institutioner mv.) vil også betale dette faste bidrag.

Selskabet kan nu afvise tilbagebetaling af tilslutningsbidrag, hvis der ikke er økonomisk gevinst for forsyningen. Fx hvis der stadig skal drives ledninger eller anlæg. Initiativet er ikke møntet på almindelige grundejere men på større virksomheder. Fx fødevarevirksomheder, slagterier og lignende, som ønsker at udtræde for at foretage egen rensning.

Skærpede regler for tilbagebetaling ved udtræden

Årsagen til, at tilbagebetaling nu kan afvises er, at udtræden kan være forbundet med tab for SONFOR, hvis der specifikt er etableret større ledninger eller særlige anlæg for at kunne sikre behandlingen af virksomhedens spildevand som alligevel ikke skal benyttes, fordi virksomheden udtræder. Udtræden sker sjældent.

Skulle en almindelige grundejer ønske at udtræde, og forvaltningen finder det fornuftigt, vil SONFOR i udgangspunktet ikke afvise tilbagebetaling.

Kommunens myndighedsrolle og procesansvar

I vedtægten præciseres kommunens nuværende forpligtigelser. Det skal skabe klarhed over roller både af hensyn til forvaltning, forsyning og kunder.

Ny afskrivningsmodel ved overtagelse af private anlæg

Ved overtagelse af private spildevandsanlæg indføres en 20-årig lineær værdinedskrivning. Er anlægget over 20 år gammelt, ydes ingen betaling. Giver mere forudsigelige sager, men kan være ugunstigt for ejere af ældre anlæg.

Præcisering af vejafvandingsbidrag

I vedtægten præciseres det, at det kommunale bidrag beregnes ud fra udgifter til "spildevandsanlæg for regnvand" (separate systemer mv.). Kan potentielt udvide, hvilke udgifter der indgår i beregningsgrundlaget. Det bør tilses, at takstopgørelsen ikke udvides utilsigtet.

Udover ovenstående gennemføres en række øvrige tekniske og lovgivningsmæssige præciseringer.

Den nye betalingsvedtægt forventes at skabe større økonomisk forudsigelighed og gennemsigtighed for både forsyningen, kommunen og forbrugerne. Indførelsen af et fast bidrag pr. stikledning gør det for eksempel lettere for ejere at overskue deres udgifter og giver forsyningen et mere stabilt grundlag for at planlægge og investere i moderne og bæredygtige spildevandsløsninger. De skærpede regler for tilbagebetaling og den nye afskrivningsmodel bidrager til at sikre, at forsyningens økonomi ikke svækkes ved udtræden eller overtagelse af ældre anlæg, hvilket understøtter en ansvarlig og bæredygtig drift.

Samlet set forventes ændringerne at understøtte kommunens mål om grøn omstilling, sikre høj miljøstandard og skabe gode rammer for fremtidige investeringer og udvikling på spildevandsområdet.

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomi- og Arbejdsmarkedsforvaltningen oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser.

Beslutning Natur-, Klima- og Miljøudvalget den 03-12-2025

Natur-, Klima- og Miljøudvalget anbefaler indstillingen.

Bilag

Betalingsvedtægt for SONFOR Spildevand A/S 2026

Notat - 2025 - Overblik over væsentlige ændringer i betalingsvedtægten

Betalingsvedtægt for Sønderborg Spildevandsforsyning A/S 2014

Punkt 7: 7. Godkendelse af ændrede principper for bidragsfordeling

25/328

Sagsresumé

Natur-, Klima- og Miljøudvalget godkendte den 12. juni 2024 finansieringsmodellen for kystbeskyttelsesprojektet på Gråsten Havnefront. Samtidig drøftede udvalgt muligheder for kommunalt bidrag til projektet.

Udvalget godkendte blandt andet, at ledningsejere under den fastsatte sikringskote skal bidrage økonomisk til kystbeskyttelsen, baseret på ledningernes længde. Bidraget blev fastsat til maksimalt 10 pct. Forvaltningen erfarer, at flere ledningsejere på landsbasis i dag påklager afgørelser over bidragspligten i andre kystbeskyttelsesprojekter, da de ikke mener at opnå nytte af anlæggene, hvilket er et krav ifølge kystbeskyttelseslovens nytteprincip.

Omkostningerne i forbindelse med etableringen af et kystbeskyttelsesprojekt er ofte store for alle de bidragsydere, som er involveret. Principperne for bidragsfordelingen kan derfor have indflydelse på, hvor stor velvilje der er i forhold til projektet, og betydning for, hvor meget den enkelte borger, ledningsejere og kommunen skal betale.

Forvaltningen indstiller til, at udvalget godkender ændringer af principperne for bidragsfordeling i forhold til ledningsejere i kystbeskyttelsesprojektet på Gråsten Havnefront.

Sagen understøtter Byrådets Vision 2022-2025, hvor grøn omstilling og jobvækst samt levende byer, lokalsamfund og fællesskaber er fokusområder. Det skyldes, at kystbeskyttelsesprojektet på Gråsten Havnefront understøtter det levende byrum og er til gavn for borgerne og besøgende. Yderligere understøtter sagen Klimatilpasningsplan 2022 og Handleplan for Klimatilpasning.

Natur-, Klima- og Miljøudvalget har beslutningskompetencen, jf. delegationsplanen.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Natur-, Klima-, og Miljøudvalget at godkende

- ændringer af principperne for bidragsfordeling i forhold til ledningsejere i kystbeskyttelsesprojektet på Gråsten Havnefront.

Sagsfremstilling

I juni 2023 besluttede Natur-, Klima- og Miljøudvalget at få udarbejdet et projektforslag til et kystbeskyttelsesanlæg, som skal beskytte Gråsten Havnefront mod oversvømmelse fra stormfloder såvel som et overslag på anlægsomkostningerne og et udkast til en bidragsfordeling. Det er et fælleskommunalt kystbeskyttelsesprojekt, hvor Sønderborg Kommune er projektejer og kan ifølge kystbeskyttelsesloven pålægge ejere af fast ejendom, som opnår beskyttelse mod oversvømmelse, bidragspligt.

Herunder vises den nuværende vægtning af, hvordan anlægsomkostningen i kystbeskyttelsesprojektet på Gråsten Havnefront bliver fordelt på kategorier, og hvad kategorierne indeholder.

60 pct. Bebygget areal

Vægtet med del af soklen, som ligger under kote +2,5 m.

Areal

20 pct.

Dette er matriklens areal, vægtet med den del der ligger under kote +2,5 m.

Vejadgang

10 pct.

Her er bidraget fordelt med 50 pct. til kommunen og 50 pct. til matrikelejerne.

Ledningsbidrag

10 pct.

Tekniske installationer over og under jorden, beliggende under kote +2,5 m.

Udkast til bidragsfordelingen blev drøftet på et udvalgsmøde i Natur-, Klima- og Miljøudvalget den 12. juni 2024. Den endelige beslutning om bidragsfordelingen skal fastlægges i forbindelse med udarbejdelse af kysttilladelsen til projektet og vil blive sendt til partshøring blandt de involverede borgere og virksomheder. Dette sker som en del af høringsprocessen for den samlede kysttilladelse, hvilket formodentlig sker i 2026-2027.

Principperne for bidragsfordeling i forhold til ledningsejere

Jævnfør udkastet for principperne for bidragsfordeling indgår hele netværket af ledningsejernes forsyningsledninger og tekniske anlæg, med et bidrag baseret på hver løbende meter af forsyningsledningen, der befinder sig under den fastsatte sikringskote.

Det samlede bidrag, der skal opkræves for sikring af forsyningsledninger, er begrænset til maksimalt 10 pct. af de samlede udgifter til konstruktion og vedligeholdelse af den tilpassede basisløsning for kystbeskyttelse. Dette begrundes med, at ledninger under jorden har gavn af kystbeskyttelsen, fordi de kan tilgås på områder, der ikke bliver oversvømmet. Samtidig er det vigtigt, at visse tekniske installationer beskyttes mod vand, da de ikke tåler oversvømmelse.

Hvis kommunen vælger at yde et grundbidrag til finansieringen af kystbeskyttelsen, er det værd at bemærke, at ejerne af forsyningsledninger ikke vil nyde fordel af dette kommunale bidrag. Deres forpligtelse til at betale bidrag vil blive beregnet på baggrund af den totale anlægsomkostning før fradrag af det kommunale grundbidrag. Det betyder, at forsyningsledningsejernes bidrag vil blive fastsat ud fra de fulde omkostninger til anlæg og drift uden at tage hensyn til eventuelle kommunale tilskud. Dette fastlagt som en del af udkastet til bidragsfordelingen.

Erfaringer fra andre kommuner

Flere kommuner, der er i gang med at etablere kystbeskyttelsesplaner, oplever klager fra ledningsejere i projekterne, og i flere tilfælde bliver ledningsejerne fritaget for bidragspligt. Dette foreligger der afgørelser på fra Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Bidragsydere skal drage nytte af et givent kystbeskyttelsesplan, også kaldet nytteprincippet, jævnfør kystbeskyttelseslovens § 9 a. Flere ledningsejere klager, da de ikke mener, at de opnår nytte af anlæggene, idet deres ledningsnet kan håndtere vandmængderne og ikke lider overlast. Ved en ændring af de nuværende principper, forsøger forvaltningen at sikre at principperne gøres mere præcise og forholder sig til nytteværdien for den enkelte ledningsejer.

Ændrede principper for bidragsfordeling

Forvaltningen har udarbejdet ændringer til principperne for bidragsfordeling i forhold til ledningsejere i kystbeskyttelsesprojektet på Gråsten Havnefront. Herunder fremgår forslaget til de ændrede principper, samt en opsummering af fordele og ulemper ved ændringen af principperne.

	Nuværende principper	Forslag til principper
Principper for ledningsejere	• Maksimal bidragsydelse på 10 pct. • Bidrag baseret på hver løbende meter af forsyningsledningen, der befinder sig under den fastsatte sikringskote. • Kan ikke opnå et kommunalt tilskud.	• Maksimal bidragsydelse på 5 pct. • Bidrag baseret på forsyningspligt • Bidrag baseret på antallet af borgere der forsynes i projektområdet. • Kan ikke opnå et kommunalt tilskud. • Kan opnå en del af Statens Kystpuljemidler. • Bidragssatsen på 10 pct. ændres til den oprindelige bidragssats på 5 pct.
Fordele	• Ledningsejere betaler en stor del af omkostningerne. • Ligeligt fordelingsprincip for alle ledningsejere i forhold til bidrag pr. løbende meter.	• Sikre opfyldelse af nytteprincippet • Statens Kystpuljemidler kommer alle bidragsydere til gode.
Ulemper	• Risiko for at projektet påklages, at bidragsfordeling skal gå om, og at etablering udskydes til ulempe for borgene i projektet.	• De resterende bidragsydere skal betale mere. • Ikke alle ledningsejere indenfor projektet skal betale.

En ændring af principperne for ledningsejerne vil betyde at projektet vil blive dyrere for de resterende bidragsydere, idet der vil blive færre ledningsejere der er bidragspligtige.

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomi- og Arbejdsmarkedsforvaltningen oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser.

Beslutning Natur-, Klima- og Miljøudvalget den 03-12-2025

Godkendt.

Punkt 8: 8. Godkendelse af anlægsregnskaber Natur-, Klima- og Miljøudvalget

25/5170

Sagsresumé

Afslutning af anlægsregnskab inden for Natur-, Klima- og Miljøudvalgets område forelægges til godkendelse.

Anlægsregnskabet udviser balance.

Byrådet har beslutningskompetencen, jf. delegationsplanen.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Natur-, Klima- og Miljøudvalget, at Byrådet godkender

- anlægsregnskabet, som udviser balance.

Sagsfremstilling

Ifølge Sønderborg Kommunes ”Principper og retningslinjer for økonomistyring” skal anlægsregnskabet forelægges halvårligt eller årligt.

Der kan udarbejdes en samlet sag til fagudvalget, som inkluderer de afsluttede anlægsprojekter for det forgangne år. Af sagen skal fremgå regnskabsresultatet pr. anlægsprojekt samt resultatet for projekterne under ét.

Forelæggelse sker i april og december måned.

På Natur-, Klima- og Miljøudvalgets område afsluttes følgende anlægsregnskab:

I 1.000 kr.

Politikområde	Anlægsprojekt	Bevilling	Forbrug	Restbevilling
07 Natur, Klima og Forsyning	Fremme af vild natur	1.200	1.200	0

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomi- og Arbejdsmarkedsforvaltningen oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser.

Beslutning Natur-, Klima- og Miljøudvalget den 03-12-2025

Natur-, Klima- og Miljøudvalget anbefaler indstillingen.

Punkt 9: 9. Godkendelse af takster for budgetåret 2026

25/5111

Sagsresumé

Budgettet for 2026 er nu vedtaget og taksterne for vand, spildevand og affald for 2026 skal godkendes inden budgetårets start og offentliggørelse.

Natur-, Klima- og Miljøudvalget har beslutningskompetencen, jf. delegationsplanen.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Natur-, Klima- og Miljøudvalget at godkende

- de fremsendte forslag til takster for 2026.

Sagsfremstilling

Budgettet for 2025 er nu vedtaget, og de kommunale takster, der gælder for borgerne for 2025 skal godkendes inden budgetårets start og offentliggørelse af takstoversigten

For at sikre en generel åbenhed og information om de kommunale takster, der gælder over for borgerne, skal der udarbejdes en takstoversigt til budgettet. Det er obligatorisk at udarbejde en takstoversigt til det vedtagne budget.

Med udgangspunkt i det vedtagne budget 2026 er der udarbejdet vedhæftet takstblad inden for Natur-, Klima- og Miljøudvalgets område.

Bestyrelsen for SONFOR A/S har den 23. oktober 2025 godkendt at sende taksterne for vand, spildevand samt renovation til behandling på mødet i december i Natur-, Klima- og Miljøudvalget, som har beslutningskompetencen.

Taksterne er enten uændrede eller reguleret ved almindelig prisfremskrivning med undtagelse af:

- Renovation, husholdning. Taksterne for en standardbeboelse falder med ca. 5 pct. svarende til 190 kr. årligt. Faldet skyldes blandt andet det nationale producentansvar for emballage, som er indført i 2025. Det har allerede haft en positiv effekt i 2024 og 2025, hvor SONFOR har kunnet holde taksterne stabile med producentansvaret i sigte. Producentansvaret betyder, at producenterne nu dækker en større del af udgifterne til bortskaffelse af emballage, så forsyningsselskaberne sparer på omkostningerne.

Derudover har SONFOR A/S forhandlet sig til en ny og billigere kontrakt på husstandsindsamlingen, som træder i kraft den 1. oktober 2026.

- Genbrugsbidrag, husholdning. Ved forhandling af affaldsplan 2025-2030 besluttede Natur-, Klima- og Miljøudvalget i november 2024, at genbrugsgebyret for kolonihaveforeninger skulle regnes ud fra SONFOR's faktiske udgifter til denne gruppe. Det samme princip er nu brugt for de fire brugergrupper husstandsindsamling,

fællesløsninger, kollegieværelser og miljøstationer, hvis gebyrer er tilrettet udgifterne for disse brugergrupper. Det betyder, at besparelserne ved indførelsen af producentansvarsgebyret er størst for kollegier, fællesløsninger og miljøstationer.

- Tømningsgebyr, husholdning. Fordelingen af administrationsudgifter i den nye beregningsmodel er ændret. Tidligere dækkede alle affaldsbeholdertyper den samme andel. Men nu er fordelingen af administrationsudgifterne højere for nedgravede løsninger og beholdere med flere tømninger end beholdere med standardtømninger. Hermed reflekterer fordelingen det større antal husholdninger tilknyttet de nedgravede løsninger og den større administrative udgift ved at have flere tømninger.

Den nye løsning gør, at fællesløsninger og sommerhuse nu betaler en mere rimelig del af SONFOR's udgifter til administration og kommunikation og dækker nu udgifterne til abonnementer for fyldemeldersystemet for nedgravede løsninger.

- Genbrugsordning, erhverv. De store takstnedsættelser på helt op til 90 pct. skyldes dækning fra producentansvarsordningen for emballage, hvor producenterne nu dækker en større del af udgifterne til bortskaffelse af emballage.

Dog er taksten på metal steget som følge af en rettelse af fejl opkrævning fra renovatøren i 2025.

- Restaffald erhverv. Taksterne på uge tømning stiger ca. 9 pct. hvilket kan forklares med en rettelse af fejl i opkrævning fra renovatøren.
- Nedgravede beholdere, erhverv. Taksterne er nye og vedrører Nordborg Resort.
- Genbrugspladser erhverv samt Skodsbøl Deponi. Taksterne for eternitaffald falder med mellem 8-12 pct., idet håndteringen af eternit er blevet mindre tidskrævende for genbrugspladserne som følge af kravet om, at eternitten skal afleveres i bigbags.
- Skodsbøl Deponi. Taksten for ren jord udgår af takstbladet fra og med 2026, idet taksten udelukkende anvendes til intern afregning i SONFOR A/S. Det er ikke muligt for andre end SONFOR A/S at aflevere ren jord på Skodsbøl Deponi.

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomi- og Arbejdsmarkedsforvaltningen oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser.

Beslutning Natur-, Klima- og Miljøudvalget den 03-12-2025

Godkendt.

Bilag

Takstblad for budget 2026 NKM, vand, spildevand og renovation

Punkt 10: 10. Godkendelse af frigivelse af udvalgte rådighedsbeløb til anlægsprojekter i 2026 inden for Natur-, Klima- og Miljøudvalget

25/5111

Sagsresumé

Før anlægsarbejder kan igangsættes, skal hvert rådighedsbeløb på investeringsoversigten frigives til et anlægsprojekt i Økonomiudvalget og efterfølgende i Byrådet.

Samlet set søges der frigivet rådighedsbeløb for 11.100 t.kr. til diverse anlægsprojekter (anlægsbevillinger) i 2026 indenfor Natur-, Klima- og Miljøudvalgets område.

Byrådet har beslutningskompetencen jf. delegationsplanen.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Natur-, Klima- og Miljøudvalget, at Byrådet godkender, at

- de afsatte rådighedsbeløb på investeringsoversigten med stjerne-markering på i alt 11.100 t.kr. frigives og samtidig gives som anlægsbevillinger til anvendelse i 2026 og eventuelt overslagsår.

Sagsfremstilling

Af vedhæftede investeringsoversigt fremgår de rådighedsbeløb, som er afsat i budgetårene 2026-2029 inden for udvalgets områder.

?

Før anlægsarbejdet kan igangsættes skal hvert rådighedsbeløb på investeringsoversigten frigives til et anlægsprojekt i Økonomiudvalget og efterfølgende i Byrådet.

?

De afsatte rådighedsbeløb, som i oversigten er markeret med stjerne, anmodes frigivet i 2026 til det videre arbejde i forvaltningen. Dermed kan anlægsarbejdet (projektering, forundersøgelser og lignende) igangsættes så tidligt som muligt i budgetår 2026. Ligeledes vil forvaltningen spare ressourcer, idet det ikke vil være nødvendigt at udarbejde enkeltsager om frigivelse af midler.?

Nedenstående rådighedsbeløb søges frigivet i 2026 og eventuelt overslagsår:

I 1.000 kr.

Anlæg	Rådighedsbeløb 2026
07 Natur, Klima og Forsyning	
Klimahandleplan	1.000
Elektrificering	4.500
Konvertering til fjernvarme i kommunale bygninger	2.000
Kystsikring Gråsten	1.000

Kystsikring Gråsten – indtægt	-1.500
Kystsikringsbeskyttelse Sønderborg – projektudvikling	1.000
Mountainbiketrail – ideudvikling	300
Stihandleplan – udarbejdelse	500
Nybøl Nor Stien	300
08 Veje og trafik	
Vedligeholdelse af grønne stier	500
Gendarmstien udbedringer	500
Tilskud badebro Købingsmark	1.000
I alt	11.100

Bevillingsmæssige konsekvenser

Forvaltningen Økonomi og Arbejdsmarked oplyser, at der samlet set søges frigivet rådighedsbeløb for 11.100 t.kr. til diverse anlægsprojekter (anlægsbevillinger) i 2026.

Bevillingsskema

Bevillingspåtegning (i 1.000 kr.)

?	Politik område	Budget år 2026	Overslags år 1	Overslags år 2	Overslags år 3
Drift			?	?	?
Anlæg/ Rådighedsbeløb	07 09	9.100 2.000?	?	?	?
Finansiering via:					
Drift andetsteds	?	?	?	?	?
Afsat rådighedsbeløb	07 09	-9.100 -2.000?	?	?	?
Låneoptagelse	?	?	?	?	?
Afdrag og renter af nye lån	?	?	?	?	?
Kassebeholdning	701	0	?	?	?

Beslutning Natur-, Klima- og Miljøudvalget den 03-12-2025

Natur-, Klima- og Miljøudvalget anbefaler indstillingen.

Bilag

Samlet frigivelse af rådighedsbeløb 2026 NKM

Punkt 11: 11. Orientering om ledelsesinformation 2025 - ultimo oktober

25/4875

Sagsresumé

Ledelsesinformation giver et overblik over, hvordan økonomi og aktiviteter ser ud for det enkelte udvalg i løbet af året.

Samlet set forventes der balance på områderne under Natur-, Klima- og Miljøudvalget i 2025.

Eventuelle mer- eller mindreforbrug på takst- og brugerfinansierede områder overføres til 2026.

Ved denne orientering gives der ligeledes en status på anlægsvirksomheden.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Natur-, Klima- og Miljøudvalget at tage

- orienteringen til efterretning.

Sagsfremstilling

Opfølgning på ledelsesinformation sker hver måned for de enkelte udvalg, hvor der gives en status på og forventning til årets resultat.

Resultatet for Natur-, Klima- og Miljøudvalgets område ultimo oktober, viser et forbrug på 27,9 mio. kr. svarende til 71,2 pct. af det korrigerede budget.

Forventet regnskab for de enkelte områder er følgende:

Politikområde 03 Kommunale ejendomme:

- Der forventes balance.

Politikområde 07 Natur, Klima og Forsyning:

- Der forventes balance.

Politikområde 08 Veje og Trafik:

- Der forventes balance.

Samlet set forventes der balance på Natur-, Klima- og Miljøudvalgets område.

Det bemærkes, at områderne under Økonomiudvalget viser et forbrug på 38,3 mio. kr. svarende til 79,9 pct. af det korrigerede budget.

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomi- og Arbejdsmarkedsudvalget oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser.

Beslutning Natur-, Klima- og Miljøudvalget den 03-12-2025

Taget til efterretning.

Bilag

LIS drift NKM ultimo oktober 2025

LIS Anlæg NKM ultimo oktober 2025

Punkt 12: 12. Generel orientering

25/1076

Sagsresumé

1. Orientering fra formanden

2. Orientering fra medlemmer

2.1 Referat fra Naturparkrådsmøde

3. Orientering fra forvaltningen

3.1 Politianmeldelse

3.2 Status på centralrenseanlæg

3.3 Afgørelse i sag om offentlighedens adgang på areal.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Natur-, Klima- og Miljøudvalget at tage

- orienteringen til efterretning.

Beslutning Natur-, Klima- og Miljøudvalget den 03-12-2025

Taget til efterretning.

Bilag

Ad. 3.3 - Afgørelse i sag om offentlighedens adgang på areal

Ad. 2.1. - Referat Naturparkrådsmøde 24.11.2025

Punkt 13: Lukket: 13. Underskriftsark - (Lukket punkt)

25/1078